

Streszczenie

Autorka podjęła temat zaangażowania uczniów edukacji wczesnoszkolnej w zespołowych formach działania. Opisywane zaangażowanie pojmowane jest w dwóch wymiarach: zewnętrznym, jako realna aktywność w interakcjach z pozostałymi członkami grupy oraz wewnętrznym, jako poczucie zaangażowania postrzegane na drodze autopercepcji.

Podstawy teoretyczne niniejszej pracy swoje źródła znajdują w doniesieniach naukowych z zakresu pedagogiki i psychologii, nawiązują także do literatury z obszaru nauk o zarządzaniu. Początek pracy stanowi przegląd dotychczasowych teorii zaangażowania, ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania szkolnego. Część pedagogiczna podejmuje temat edukacji wczesnoszkolnej jako głównego tła prowadzonych badań oraz zespołowych form działań uczniów, które stanowią zasadniczy kontekst niniejszej pracy. Dyskurs psychologiczny obejmuje zagadnienia indywidualnych cech uczniów oraz tych zjawisk społecznych, które mogą mieć związek z funkcjonowaniem psychospołecznym ucznia w klasie szkolnej, w sposób szczególny zaś z zaangażowaniem w czasie pracy grupowej.

Druga część pracy to metodologiczne podstawy prowadzonych badań wraz z raportem ze wstępnych badań diagnostycznych. W badaniach wstępnych, prowadzonych metodą sondażu diagnostycznego, uczestniczyło 1012 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej ze wszystkich województw w Polsce. Pytania skierowane do respondentów dotyczyły organizacji pracy zespołowej uczniów klas wczesnoszkolnych. Badani nauczyciele przyznali, że praca grupowa jest powszechnie stosowaną formą działań uczniów nauczania początkowego, a poszczególni członkowie grupy pracują z różnym zaangażowaniem.

Zasadnicza część pracy to analiza wyników badań eksperymentalnych prowadzonych wśród trzecioklasistów (N=44). Głównym celem badań było określenie czynników (indywidualnych i środowiskowych), które warunkują zaangażowanie ucznia edukacji wczesnoszkolnej w czasie pracy grupowej. Uczniowie, którzy uczestniczyli w badaniach, zostali zdiagnozowani pod kątem wybranych cech (wśród narzędzi wykorzystanych w badaniu znalazły się między innymi: Test Matryc Ravena w Wersji Kolorowej oraz Kwestionariusz Temperamentu EAS Bussa i Plomina). We wszystkich klasach przeprowadzono również badanie socjometryczne. Na drodze naturalnego eksperymentu pedagogicznego weryfikowano wpływ rodzaju zadania i składu grupy na poziom zaangażowania uczniów w czasie pracy grupowej.

Przeprowadzone badania wykazały związek wybranych cech temperamentu (towarzyskości, nieśmiałości, aktywności) i kompetencji językowych (w ocenie nauczyciela) z poziomem zaangażowania (realną aktywnością w interakcji, zaangażowania behawioralnego) uczniów w czasie działań zespołowych. Na podstawie przeprowadzonych badań można także wskazać zależność między składem grupy i rodzajem zadania, a poczuciem zaangażowania (postrzeganiem siebie jako osoby zaangażowanej, zaangażowania poznawczo-emocjonalnego) uczniów nauczania początkowego w czasie pracy grupowej.

Ostatnia część pracy zawiera wnioski z procedury badawczej, które stanowią uzupełnienie dotychczasowej teorii o opis zaangażowania we współpracy uczniów edukacji wczesnoszkolnej. Pracę kończą implikacje dla praktyki pedagogicznej oraz możliwe kierunki dalszych badań nad zaangażowaniem uczniów.

słowa kluczowe: zaangażowanie, zespołowe formy pracy, praca grupowa, edukacja wczesnoszkolna